

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

**SZERB KÖZTÁRSASÁG
POLGÁRI JOGVÉDŐ**

16 – 2091/10.
Belgrád

Iktatószám: 18218

Dátum: 2010.10.25.

A Polgári Jogvédőről szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 79/05. és 54/07. szám) 1. szakaszának 2. bekezdésével összhangban, gondoskodva az emberi és kisebbségi jogok és szabadságjogok védelméről és fejlesztéséről, hivatali kötelességből eljárva, a nyilvánosság számára ismert, valamint a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatáról való kutatások során összegyűjtött tényezők és adatok alapján, összhangban a 24. szakasz 2. bekezdéssel, a Polgári Jogvédő az ajánlását is tartalmazó következő véleményét adja:

VÉLEMÉNY

A szerb nyelv kötelező tanulásának elhanyagolása a nemzeti kisebbségekhez tartozók esetében és a nemzeti kisebbségi nyelv tanulásának elhanyagolása a szerb nemzetiségű tanulók esetében a többnyelvű környezetben, a tanulók teljes mértékű oktatásának és a toleráns, demokratikus, integrált és multikulturális társadalom fejlődésének akadályát képezi.

E kérdés jelentőségét mérlegelve és az állapot előmozdítására törekedve, A Polgári Jogvédőről szóló törvény 24. szakasza 2. bekezdésének értelmében, a Polgári Jogvédő megelőző intézkedésként az Oktatási Minisztériumhoz utalja a következő:

AJÁNLÁST

Az Oktatási Minisztériumnak külön figyelmet kell fordítania a tanítás minőségének előmozdítására a következő területeken:

- a) a szerb nyelv tanítására, amikor a tanítás a nemzeti kisebbségekhez tartozók számára az anyanyelvükön történik és
- b) a művelődés elemeit is tartalmazó nemzeti kisebbségi nyelv tanítására az általános és középiskolákban,

abból a célból, hogy a nemzeti kisebbséghez tartozó tanulók az iskoláztatás befejezése után a szerb nyelv aktív ismeretével rendelkezzenek, illetve, hogy a szerb nemzetiségű tanulók a nemzeti kisebbségi nyelv, mint a társadalmi környezet nyelvének aktív ismeretével rendelkezzenek.

Az Oktatási Minisztérium, A Polgári Jogvédőről szóló törvény 31. szakaszának 3. bekezdésével összhangban, az ajánlás végrehajtásáról legkésőbb 60 nap határidőn belül értesíteni fogja a Polgári Jogvédőt.

Indokok

A hivatalos nyelv és a társadalmi környezet nyelvének nem ismerete a polgárok jogai hatékony érvényesítésének akadályát képezi.

A Polgári Jogvédő megállapította, hogy Szerbiában a nemzeti kisebbséghez tartozó nagy számú polgár, aki az iskoláztatását az anyanyelvén fejezi be, nem szerzi meg a szerb nyelv funkcionális tudását, annak ellenére, hogy az általános és a középiskolában meg van szervezve a szerb nyelvnek, mint nem anyanyelvnek a tanítása.

A Polgári Jogvédő megállapította, hogy a polgárok, akiknek a szerb nyelv, mint a Szerb Köztársaság hivatalos nyelve az anyanyelve, és akik olyan környezetben élnek, amelyben széleskörűen elterjedt és a törvénnyel összhangban hivatalos használatba bevezették a kisebbségi nyelvet is, a nemzeti kultúrát is tartalmazó kisebbségi nyelvi (fakultatív) órák ellenére az iskoláztatást gyakran befejezik a társadalmi környezetükben beszélt kisebbségi nyelv funkcionális tudása nélkül.

Számosak a konkrét negatív következményei a szerb és a kisebbségi nyelv elégtelen ismeretének a multietnikus környezetben. A nemzeti kisebbséghez tartozók így nem tesznek eleget az állami szervezetekben való foglalkoztatáshoz szükséges feltételeknek, nem használják a saját nyelvüket az államigazgatási szervek előtt folyó eljárásokban, a kisebbségi nyelvet nem beszélő polgár nehezen kap munkát a kisebbségi környezetben és a nemzeti kisebbséghez tartozó munkáltatónál, a polgárok közötti kommunikáció a mindennapi életben megnehezített vagy lehetetlen, ami növeli az etnikai távoltagest és csökkenti a tolerancia szintjét, stb.

A szerb nyelv mint nem anyanyelv tanításának és a kisebbségi nyelv fakultatív nyelvként való tanításának elégtelen eredményei zavart képeznek és kihívást jelentenek a társadalmi integrációhoz, valamennyi szavatolt emberi és kisebbségi jog teljes és hatékony érvényesítésének előfeltételeként. Ezért szükségszerű előmozdítani a szerb nyelvnek, mint nem anyanyelvnek az oktatását és a nemzeti kisebbségek nyelvének a tanítását.

A nemzeti kisebbség nyelvén való oktatás jelentőségével kapcsolatban, de a teljes társadalmi integrációjával és azon állam hivatalos nyelvének tudásával, amelyben élnek, a nemzeti kisebbségekhez tartozók számára, az OSCE főbiztosa 1996-ban Hágai Ajánlásokat adott a nemzeti kisebbségeknek az oktatásra és nevelésre való jogokról, amelyekből a Polgári Jogvédő is kiindult.

A Polgári Jogvédő úgy tartja, hogy a nemzeti kisebbségi nyelvnek a társadalmi környezet nyelveként való bevezetése, mint **kötelező** tantárgy, megfelelő módozatot jelentene ahhoz, hogy előmozdítsa a polgárok együttélését és hozzájáruljon a multikulturális és interkulturális társadalom fejlődéséhez. A nemzeti kisebbségi nyelv tanulása lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy elsajátítsanak még egy nyelv funkcionális tudását, valamint hogy az iskola befejezése után ne legyen akadályuk a többnyelvű környezetben való élethez és munkához.

Hogy a nyilvánvaló problémákat megoldjuk és elérjük a kívánt eredményeket, az Oktatási Minisztériumnak el kell fogadnia a korszerűbb, megfelelőbb tanterveket és óraterveket a szerb nyelvnek, mint nem anyanyelvnek a tanításához és a nemzeti kisebbségek nyelvének, mint a társadalmi környezet nyelvének tanításához, hogy az iskolák több kétnyelvű tanárt foglalkoztassanak és a tanításba bevezessék a megfelelő tankönyveket, főként a kisebbségi nyelveken.

A kétnyelvűség jelentősége miatt a többnemzetiségű és többnyelvű Vajdaság AT-ban ily módon egyedi intézkedéseket kell foganatosítani, amelyeknek célja az állapot megváltoztatása, mint amilyen A kétnyelvűség és az interkulturalitás fejlesztése a gyermekeknél Vajdaságban elnevezésű 2006. évi konferencia, egyedi kutatásokat kell végezni és munkákat és szemináriumokat írni, valamint kezdeményezéseket kell indítani, mint amilyen Szabadka város 2008. évi kezdeményezése arról, hogy a társadalmi környezet nyelvét harmadik választott tantárgyként bevezessék. Ez a kezdeményezés nem kapott támogatást és az illetékes intézmények választát, de a mind kifejezettebb kommunikációs problémák miatt a polgárok között, 2010-ben ismét aktiválták, a helyi önkormányzatok támogatásával, amelyek rendelkeztek a a környezet nyelvének fakultatív tanulmányozásával.

A nyelvtanulás területén végrehajtandó reformok, a szerb mint nem anyanyelvnek és a társadalmi környezet nyelvének harmadik választott tantárgyként való bevezetéséhez szükséges elengedhetetlen jogi alapot, Az oktatási és nevelési alapokról szóló törvény teremtette meg, amelyet 2009. szeptemberében fogadtak el. Ez a törvény, a jogi alapon kívül, megállapítja az oktatási reformok kötelezettségek szükségességét is ezen a területen, az oktatási és nevelési rendszer általános elveinek és céljainak érvényesítése végett.

A szerb nyelvnek, mint az egész Szerb Köztársaság területén érvényes hivatalos nyelv ismeretének, valamint a nemzeti kisebbségi nyelv fejlesztésének, ápolásának és ismeretének jelentőségét mérlegelve a gyermekeknek és a fiataloknak olyan oktatásra való jogának érvényesítésére van szükség, amely biztosítja a tudást és a komparatív képességeket és amely, a nyelvi és a nemzeti önazonosság megőrzésén kívül, hozzájárul a polgári és az interkulturális társadalom fejlesztéséhez, a másik ember és a másság jobb megértéséhez és a toleranciához, a Polgári Jogvédő ezt a véleményt és ajánlást továbbítja.

Saša Janković

POLGÁRI JOGVÉDŐ